

Megjelen:
Hetenként vasárnap

Előfizetési ára:
helyben házhozhordva
vidékre postánküldve

Egész évre . . . 4 frt
Félévre . . . 2 „
Negyedévre . . . 1 „
Egyes szám ára 8 kr

Hirdetések árszabály
zerint közöltetnek.

SZOBOSZLÓ ÉS VIDÉKE

KÖZGAZDASÁGI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztői iroda
Nap-utca 42. sz. le
a lap szellemi részét
illetőleg értekezhetni
lehet.

Kéziratok nem adtnak
vissza.

Kiadóhivatal:
Nap-utca 42. sz. hova
a hirdetések és előfize-
tések küldendők.

Nyilttéri közlemények
soronként 15 kr

A mezőrség fogyatkozásai.

— Folytatás. —

Az előző számban közölt cikkben kifejtettük, hogy a mezőrsi szolgálat lanyha, nem egészen lelkiismeretes teljesítésére okul szolgál:

1. az a tévhit, hogy a mezőrs az okozott kárért nem felelős, de kimutattuk azt is, hogy ez tévedés.

2. hogy az egyes öröknek tulságosan nagy terület lett örzés végett kijelölve, s hogy ez által míg egyrészt a törvény mellé mentünk, addig másrészt az örseget lehetetlen szolgálattal terheltük meg.

Most nézzük a további okokat.

Ha valaki szatirikus akarna lenni, azt mondhatná, hogy épen azért volt a határ ily nagy területekre osztva, hogy ne legyen erélyes és helyes az örkdés; a rossz akarat pedig azt mondhatná, hogy: hiszen ez volt a cél.

Egy tulterhelt ember kedve és akaraterje mindég meg van bénítva. Azt mondja magában: minék erőlködjem, ugy sem tehetem meg, a mit tőlem kívánnak. Szolgálat kedv és akaraterő nélkül semmivel egyenlő.

Harmadik oka az örkdés ernyedte voltának a mezőrsi fizetésének csekélyisége volt. Mi volt a fizetés? 1 liter buza, és egy (1) krajczár, pénzbe átszámítva 5 kr holdanként, 2000 holdtól tehát száz forint. Már uraim tegye kiki szivére a kezét, s mondja meg, hogy egy ép, erőteljes ember szolgálhat-e ennyireért január 1-től december 31-ig hidegbe, melegbe, fagyba, sárba; hiszen egy közönséges konyhaszolgálónak, egy 15 éves gyereknek tisztességes fizetést adnak, mert van havonta 5 frtja (12 óra 60 frt) és kosztja, mely havonta legalább 6 frttal számítva szintén 72 frt összesen 132 frt, pedig a két szolgálat értéke és terhe, a két egyén munkaképessége és családi viszonyai között csak van különbség?! Hogyan él és ruházkodik abból ő és esetleg 5—6 tagu családja, hogy nevelti abból gyermekeit, fizeti adóját? Egy jó kocsis vagy héres fizetése élelmezéssel együtt 200—250 forint. Vállalkozhatik e tehát vagyonunk örzésére tisztességes, kötelességét ismerő és teljesítő ember?

Élni azonban kell, ha mindjárt **fát eszik is** az az ör, mint egykor a szoboszlói erdőkerülő. Mi lesz tehát a következmény? könnyű levonni.

Először teljesíthetetlen szolgálattal terheltük meg, azután elveszszük kedvét, erejét a szol-

gálatról, s végül becstelen tolvajjá tesszük. És az ilyenre bizzuk, hogy őrizze a mi vagyonunkat. Vagy talán itt is áll azon elv, hogy: nehéz ott lopni, hol a gazda (ör) maga is tolvaj.

Lapunk mai híroverátát a héten felfedezett nagy lopásokról, bizonyítékul idézzük.

Azonban még a most megállapított bér sem folyik be egészen, mert vannak, kik az öröket gyalázatos szavakkal üzik el házuk elől, a fizetés átkozódás és guny; más része elvész azért, mert a káros, kinek kárjára nézve az ör nem akar felelős lenni, a kért fizetést — szerintem egészen jogosan — megtagadja. Azt is tudjuk, hogy a bérbe adott termény mily hitvány.

A vége aztán az lesz az ilyen visszállapotnak, hogy mezőrsök nem fognak akadni, kivált ha a közönség ki nem derített kárát a mezőrsökön behajtja, s csekély fizetésüket még ezzel is fogyasztja.

Be kell tartani a törvényt: 1000 hold földet kell adni egy örnek, a fizetést legalább is kétszerezni, s részökre egy-egy lötartást engedni, ha azt nem akarjuk, hogy az ősi állapotok újra viruljanak.

1092. — 895 t. gy.
5507.

A folyó év végén a törvény értelmében kilépő vármegyei bizottsági tagok helyeinek választási útján történendő betöltését határ időül a f. évi október hó 21-ik napja tüzetett ki Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága által.

A választás alkerületenként történik.

Az 1-ső alkerület melyhez a régi 1-ső és 3-ik tized tartozik, és a melyben választási elnök Kovács Gyula, helyettese Sággy Ferencz, választ a Bede féle leány iskolában.

A 2-ik alkerület melyhez a régi 5-ik és 6-ik tized tartozik a melyben választási elnök Padrah Sándor, helyettese Foghty János választ a Varga Márton féle leány iskolában.

A 3-ik alkerület a melyhez a régi 4-ik és 2-ik tized tartozik a melyben választási elnök Dr. Czeglédy Mihály, helyettese Oláh Miklós, választ Parti féle leány iskolában.

A választás mind három helyen okt 31. d. e. 9 órakor kezdődik s d. u. 4 óráig tart.

Választási joggal bírnak mindazok kik az 1895. évre érvényes országgyűlési képviselő választók névjegyzékében befoglalva vannak.

Kiki azon alkerületben szavazhat a melyekhez régi tizede szerint tartozik.

A vármegyei bizottsági tagok közül a törvény értelmében kiléptettek, akiknek helyei ez uttal betöltendők, a következők:

Az 1-ső alkerületből:

Lengyel Imre, Adler Samu, M. Tóth Pál,

A 2-ik alkerületből:

Somogyi Gyula, Vágó András.

A 3-ik alkerületből:

Dr. Kiss Sándor, Hetey Ignác.

A kiléptettek újra megválaszthatók.

Kelt H.-Szoboszló, 1895. okt. 19.

A városi tanács.

Polgári házasság. Állami anyakönyvek.

Közönségünk legnagyobb része tájékozatlan még azokban a viszonyokban, melyeket az 1894. évben alkotott három rendbeli u: m „a házassági jogról, — „gyermekes vallásáról” — és „állami anyakönyvekről” szóló törvények szültek.

Pedig a törvények megismerése nagyon is erős kötelessége minden honpolgárnak, mert olyan életviszonyokat szabályoznak ezek, melyek az embert legközelebről érdeklik, s az elkövetett mulasztást szigorúan büntetik. „A törvény nemtudásával magát senki sem mentheti.”

Az eddigi tapasztalás szerint, leggyakrabban előforduló téves felfogás az, hogy a polgári anyakönyvet az eddigi vallásos szertartás helyét pótolja. Pedig ez nem áll.

A házassági jogról és az állami anyakönyvekről szóló törvények teljesen érintetlenül hagyják a vallási kötelességeket.

A három törvény lényege röviden a következő:

I. A házassági jogról szóló törvény elrendeli, hogy: „a házasságot polgári tisztviselő előtt kell megkötni.” Tehát nem csak „szabad”, hanem „kell”, más, mint polgári tisztviselő előtt nem lehet törvényes házasságot kötni. De nem korlátozza e törvény senki vallásos meggyőződését; — mert jogában van mindenkinek, ugyanolyan vallásos szertartás szerint mint eddig, egyházi áldással erősíteni meg a kötött frigyét, sőt erre, mint kötelességére, maga a polgári tisztviselő figyelmezteti minden egyes esetben a házasságot kötő feleket.

Legközelebről tudni kell e törvényből azt, hogy a házasságkötést kihirdetés előzi meg, s ezt a kihirdetést szintén polgári tisztviselő fogatosítja.

Hogy a kihirdetés elrendelhető legyen, a jegyeseknek — ha előzőleg egyik sem volt még házas — születési bizonyítványait kell beszerezni a lelkészi hivattól. A ki pedig már előzőleg házasságban élt, de házastársa elhalt, vagy attól törvényesen elvált, de újabb házasságra akar lépni, beszerezni tartozik az elhalt házastárs halotti bizonyítványát, il-

Ezry Adolf. Ajánlja az őszi idényre nagy választékban érkezett téli kelméket és parketeket, továbbá posztó, plüsch, berlini és selyem kendőket.

Nagy raktárt tart férfi, női és gyermek czipőkből.

Férfi női és gyermek alsó ingek és nadrágok a legolcsóbb árban.

letve a végleges elváltat kimondó kuriai ítéletet, s ezekkel a bizonyítványokkal kell jelentkezni a polgári tisztviselő előtt, a ki azután a kihirdetési eljárást folytatni teszi, esetleg a netaláni hiányok pótlását elrendeli. Legalább 24 nappal előbb kell bejelenteni a házasságkötési szándékot mint a melyik napra az összekelés tervezve van. Ezen bejelentést megtehetik, maguk a jegyesek, vagy akarmelyiknek apja, anyja, vagy közeli rokona.

2. „A gyermekek vallásáról” szóló törvény lényege röviden az, hogy miután most különböző vallású egyének minden akadály nélkül köthetnek egymással házasságot, a jegyesek, még a házasság megkötése előtt megegyezhetnek arra nevezve, hogy a kötetendő házasságból származó gyermekek milyen vallást kövessenek. Ezen egyezséget azonban polgármester, járási-bíró, vagy királyi közigazgató előtt írásba kell foglalni.

Ha a jegyesek közt ilyen megegyezés nem jön létre, akkor a gyermekek közül a fiúk az apa, a lányok pedig az anya vallását követik, ha ez a vallás a bevettek, vagy törvényesen elismertek közé tartozik. Végül:

3. „az állami anyakönyvekből” szóló törvény rendelkezései közül a következőket kell megjegyezni:

a. születéseket, házasságokat és haláleseteket nyilvántartják az állami anyakönyvek, melyeket az e czélra kinevezett polgári tisztviselő, — mint kir. anyakönyvvezető — vezet.

Minden születést, — a születéstől számított egy hét alatt be kell jelenteni anyakönyvezés végett a kir. anyakönyvezetőnek. A bejelentésre elsősorban kötelezve van az apa, másodsorban a születésnél segédkezett orvos; 4-szer mindezek a kik a születésnél jelen voltak, — 5-ször az, kinek lakásában a születés történt, végül az anya, míhelyt erre képes. A bejelentésre a sorrendben utóbb neveztek csak akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett nincs, vagy az a bejelentés megtételében akadályozva van.

Ha ezen kötelezettek a bejelentést a kitűzött 7 nap alatt nem teljesítik a kir. járásbírósg által 600 loronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtattak.

E törvény rendelkezéseit tehát mindenkinek érdekében áll szemelött tartani. Különösen a családtagok gazdák örökdedjenek eszedjeiket visszatartani az ilyen bejelentéstől csak azért, mert egy fél órai munkát veszítenek, eszedjüknél azzal jelentékeny kárt okoznak. Előfordult már egy eset, midőn a gazda nemcsak hogy meg akadályozta koesitát abban, hogy gyermeke születését bejelentse, de még félre is vezette azzal, hogy őt t. i. a gazda kioszközölte a polgármesternél, hogy a bejelentés elmaradhat. Az ügy most a járásbírósg előtt van.

Felfedezett lopások.

Elismerésre méltó ügybuzgósággal nyomozott a m. kir. csendőrség, az újabb időben oly sűrűn felmerült lopások felderíthetése érdekében.

Liba, birka, disznó, zsák búzák ellopásának feljelentése nem ritka eset volt a csendőrség előtt, miért az a legszélesebb körben és legaprólókosabb áttekintéssel zajtalanul munkálkodott azon, hogy a tetteseket kézre kerithesse.

Győrffy István őrsvezető leleményes és fáradhatlan nyomozása végre a banda tagjait a csendőrség kezébe juttatta.

Hogy mennyi lehet az ellopott tárgyak értéke és hogy kicsodák lehetnek azok közt, azt eddig megállapítani nem lehetett, miután még a nyomozat sincs befejezve. Az ellopott tárgyak közül Barbócz Gábornál megtaláltak 2 drb. sertést, 6 drb. báránybőrt, — melyek a debreczeni tanyákról ellopott bárányoké volt, — 5—6 kíó fagygyut, 3 zsák búzát, 7—8 klgnyi szalonát, 5 drb libát, 3—4 liternyi mézet, Görög Andrásnál 2 drb. hizott sertést, 6 drb. bárány bőrt, 4—5 liternyi mézet, 5 drb. libát és egy, a vasutól lopott gerendát. Kusztós Juhánánál 2 drb. hizott sertést és 8 drb. libát. Csurgó Imrénél 2 zsák búzát és 1 zsák rozst. Magyar János m e z ő r n é l 4 drb libát. Barbócz Istvánnál 2 drb. vánkost. Az ellopott tárgyak tulajdonosai már tegnap jelentkeztek, de még tulajdonukat át nem vehették.

Erdekes tényként megemlítjük, hogy a Vecsei Imre ur tanyájáról a sertések ellopása éjszakáján 2 rendőr volt, kik annak daczára, hogy éjszaka tudokra adták a lopást, csak reggel indulának kötelességeik lelkiismeretes teljesítésére. A tolvajok közzül előeges őrizet alatt vannak öten, de a viszonyok oda mutatnak, hogy a tolvajlásban többeknek résztvevése fog még kiderülni. A csendőrségnek alapos a gyanuja, hogy a Cs-Tóth Bálint-féle betörés tettesei is e banda tagjai között vannak. A helyi csendőrség munkáját roppant megnehezíti azon körülmény, hogy a lopások jó részben debreczeni földön követettek el s azon terület pedig, mint szabad királyi város területe nem tartozik hatáskörébe. A debreczeni rendőrség pedig annyira nem támogatja, hogy a Dr. Kiss Sándor ur kárára debreczeni földön elkövetett lopás tényálladékát mai napig fel sem vette.

Csendőrségünk életrevalóságát bizonyítja ezen jó fogás, melylyel úgy látszik szervezett tolvajbandát semmisített meg.

Különösen Győrffy őrsvezetőt illeti az érdem, ki ambícióval és ügyességgel összpontosította kezében a kutatás szálait addig, míg aztán egész bizonyossággal léphetett fel.

H I R E K.

— **Törvényhatósági ut átvétele.** Csütörtökön vette át Nagyságos Raso Gyula királyi tanácsos Alispán ur és Latinovics állami főmérnök, a G. Toth Mihály utcajan készített új utat. Az uton nemi hiányok fedeztetek fel, melynek helyrehozatalára vállalkozó utasított. Az ut átvétele után Alispán ur tisztelettel G. Toth Mihály ebédet adott, melyre városunk előjárósága is hivatalos volt.

— **Szomorú statisztikai eredmény.** Dr. Hetényi Lipót városi főorvos ur az Alispáni 4269/1895. számú rendelet értelmében összeállította a városunkban levő elmebeteg névsort. Az eredmény eléggé elszomorító, mert az elmebetegek összes száma 73. Ezek közül gyermek: 13; nőien, hajadon: 39. házast: 12; özvegy 9. Időre nevezve: 1 évnel rövidebb idejű 5; 1 évnel hosszabb idejű: 29; idióta 21; cressin 18. finemű: 40; nőnemű 33. A fineműiek közt a 10-től 19 évig van legtöbb 11; a nőneműek közül 40-től 49 éves korban.

— **Hiányzó jarda rész.** A Kossuth utcán, Lövy Mózes előtt a jarda vagy 20 méternyi hosszúságban hiányzik s a járókelők ilyen sáros időben valóságos akadály versenyt rendeznek ezen a helyen. A pallóügyi bizottság figyelmébe ajánljuk úgy ezt, mint a jarda patkának kijavíttatását is.

— **Ungváry László czeglédi hírneves** 21 holdas gyümölcsfa-iskolájának név- és árjegyzéke megjelent, mely legszerényebben szólva is a continens elsőrendű gyümölcs-faiskola árjegyzéke közt mondhatni a legelső helyet foglalja el. A mű quart alakban 80 oldalra terjed, s a benne levő szakcikkek, nyilatkozatok, de legfőként a kimerítő fajleírások valóságos gyümölcsészeti lexiconná teszik azt. A műben kitüntetett igen nagy készlet s mérsékelt árak reményt nyújtanak, hogy a világ legelsőbb helyre sorozható gyümölcsfa-iskolájával egy színvonalon álló eme hírneves hazai czég elérje azt, amit az állam el nem ért, vagyis a külföldről történt csemetebehozatalnak, a tapasztalt kitünő minőség és olcsó árak mellett nemcsak véget vet, hanem — amiről eddig is örömmel győződünk meg — már külföldre is teljes megelégedés mellett tömegesen szállít gyümölcsfacsémétét. — **Ungváry László** fenti árjegyzékét kívánatra bárkinek is küldi.

— **Városunk Nimródainak örömet okozunk** vele, midőn tudomásukra juttatjuk, hogy sok a liba a fertőn és Angyalfázán. Elő azzal a vérengző természettel.

— **A héten** írta össze egy bizottság a patró kötelesek névsorát s a het folyamán mindenkivel tudatják, hogy mikor tartozik eleget tenni a patrozsának

— **A héten** lépett házassági frigyre Lisszauer Hermina Feuer Bertalan könyvvezetővel.

— **95.000 füzüdványt** kér a városi tanács a létesítendő füzütelephez. Ezen kívül a munkalat megkezdésénél előforduló költségek fedezésére 200 frt utalványozását is kéri.

— **Szaj és körömfájás.** B-Ujváros községhez tartozó Kó-Udvar nevű pusztá, az ott fellépett szaj és körömfájás miatt folyó hó 21-kétől zár alá vétetett a miatt onnan szarvasmarhát és takarmányt kiszállítani nem szabad. Saránd község szintén zár alá van véve.

— **Verekedő csavargó.** A héten valami Fer enczi Nagy János nevű, Dobodéri illetőségű (Torna m.) csavargó a 3-ik tizedben házról házra járt kéregetve engedély nélkül, ittas állapotban. A jó szívu lakosok által adományként feléje nyújtott kenyér darabokat a csavargó az adományozók fejéhez vagdosta sőt gorbáskodott és átkozódott. Így halálván vissza a lakosok jószágát. Majd betért a Grósz Sándor eczet gyárába, hol gorbáskodásával és rakoncátlanokodásával valóságos népesödületet támasztott maga körül. A jelen levő Csiszar funerátor illedelmes magaviseletre és esendre intette a csavargót, de a helyett, hogy engedelmeskedett volna, megtámadta Csiszart s azzal is kikötött Vegre aztán egy rendőr bekíserte s a rendőrség illetőségi helyére eltoloncoztatta.

— **A vörheny és kanyaró** szorványosan fellépett. A múlt héten vörhenyben 5, kanyaróban 9 gyermek betegedett meg.

— **A ki a végrehajtásnak ellene áll** Németh János 5. tizedbeli lakos a nála 5 frt pénzbüntetésért felgalt dísznának elhajtását nem engedte meg, hanem az azért jött végrehajtót és 2 rendőrt megtámadta, a kik az esetről jelentést tettek s így Németh Jánosra még súlyos büntetés is vár.

— **Lödy Ernő** czirkusz igazgató tegnap tartotta első előadását a »Bika vendéglő» udvarán felállított fedett sátorban. Van 18 nagyon szép és kitünően idomított lova, melyekkel egész sikerült mutatványokat produkálnak. Általában a jól szervezett társulat kellemes estét szerzett a látogatóknak. Ajánljuk a közönségünknek az előadás látogatását.

IRODALOM.

Milleniumi történet. Az Athenaeum kiadó társulat a tizkötetes »Magyar Nemzet Története» cz. műből a harmadik kötetet még ez évben készülni kibocsátani, míg a második kötet megjelenése csak az 1896. év elején várható. A sorrend ezen megváltoztatása azon okból volt szükséges, mert a millenium alkalmából, főleg az Árpád-kor történetére vonatkozólag annyi sok fontos kutatás történt, hogy Dr. Marczali egyetemi tanár, ezen korszak (2-ik kötet) írja, ki minden a mai napig fölszűrt került legkisebb adatra is kiterjeszti figyelmét, a könyv megírásában lassan kénytelen előrehaladni. A mű negyedik, hatodik és kilencedik kötete már kéziratban közel van a befejezéshez és így minden valószínűség szerint a millenium évében a mű felerészre a közönség kezébe kerül.

A magyar Tanfárniak és Tanítóok Ezredéves Albuma újabb és olcsóbb kiadásban is lesz kapható. Az új kiadásban a fényképek kisebb alakúak lesznek de az eletrajzi adatok egész teljességében lesznek felsorolva. A mű ára 5 frt. melyből előre 3 frt, a többi a folyó évben fizetendő. Kereskedésben a mű nem lesz kapható. Megrendelések Vaday József szerkesztőhöz Bekésre intézendők.

KÖZGAZDASÁG.

A szöllő egy újabb ellensége.

Sok ellensége van a szőlőnek. A legveszedelmesebbet már nagyon jól ismerjük, hanem van olyan is elég, amely csak kisebb pusztításokat tevé, a gazda figyelmét inkább elkerüli, s azért válik aztán veszedelmessé, mert háborítlanul folytathatja alattomos munkáját.

Ezek közé tartozik az u. n. firkáló bogár, mely mind maga kifejlett korában mind pedig álcája pusztít, s ha nagyobb számban jelentkezik, olyan forma jelenségek mutatkoznak a szőlőn, mintha filoxeras volna, míg aztán elpusztul a megtámadott tőke.

A firkáló bogár 5—6 centiméter hosszú, színe fekete, szárnyai kissé hamvasbarnák, s a rovar vállai erősen kiemelkednek. Kifejlett bogár korában a szőlőleveleket és a fűtöket támadja meg, s mely ragaszkodást ejt azokra. Ez a bogár május közepén jelenik meg, s rendszeren a leveleken tartózkodik, s azokon különböző irányú, de mindég egyenletes szélességű sávokat rág. Pusztítását 5—6 hétig folytatja, azután lehúzódik a törke nyakára, s kásaszem nagyságú petéit csomókba a kéreg vasadekáiba rakja le, maga pedig a földre húzódik, s ott nemsokára elvész. A törke nyakán a peték egy hét alatt kikelnek, s azonnal a földre húzódnak, a gyökereket felkeresik, és elkezdik rágni.

Mikor ezek az álcák teljesen kifejlődnek, akkor körül-belül 7 milliméter hosszúságot érnek el, szemük nincs, színök világos sárga, fejük barnas, 6 lábuk van és sarló alakulag megörbítik testüket. Telire az ilyen álcza az általa rágott melyedés valamelyik torkába húzódik, a hol a következő tavasszal bebabozódván, később mint kész bogar buvik ki. Irtása ezen kártékony rovarnak nem könnyű. A kifejlett bogarat magát összeszedni nem lehet, mert az a szokása, hogy a legkisebb zöreire is rögtön leejti magát, s azután a föld alá buvik.

Csakis az marad tehát hatra, hogy álcáit pusztítsuk, melyek különben is sokkal több kárt tesznek a gyökerekben, mint maga a kifejlett bogár a földön felüli részekben. Ha egy-egy törke gyökeréhez több ilyen álcza kerül, akkora a törke már a következő évben kipusztul.

Az álcák ellen sikerrel alkalmazható a szénkénegezés, amely biztosan eredményre vezet. Ezt ősz-től márczius végéig bár mikor sikerrel hajthatjuk végre, mert ilyenkor tanyáznak az álcák a gyökereken, s ha jól szénkénegezzük, vesztüket ki nem kerülhetik.

A czeplédi faiskola.

Mint ki a gazdasági tanügyet, leginkább a kertészeti tárgyak tanításával 15 évig szolgáltam és gyakorlati tervén több mint 25 éve működöm, minden olyan mozzanat iránt, mely hazánk kertészetének emelését látszik szolgálai, meleg érdeklődéssel viseltem s benső örömet érzek, ha látom, hogy egy vagy más dolog előnyös tényezőül hat kertészetünk fölé pedig gyümölcstermelésünk tökéletesítésére és általánosítására.

De nem várom a gyümölcstermelés tökéletesítését a kormány vagy testületek intézkedéseitől, vagy a hosszas vajadások után elvégre még is meglelt újabb mezőrendőri törvényeknek erre vonatkozó rendelkezéseitől, mert hogy a mezőrendőrségi törvénynek mikor lesz meg a megfelelő eredménye, hogy intencióját megvalósítsa, azt nem csak én nem tudom, de azt hiszem, hogy az erre nézve kompetensebb tényezők sem tudják, talán a közigazgatási reformok életbeléptetése után. A mi a kormányunk e tekintetben való intézkedéseit illeti, tagadhatatlan, hogy közegei e téren az újabb időben jóval többet tesznek, mint a hetvenes években és a nolyozvanas évek elején, — bár gyakorlati eredményüket tekintve, most sem olyan sikerrel, mint a minőt a rendelkezésük alatt álló szellemi és anyagi tőkének mozgósíthatásától várni lehetne.

Legtöbbször csak megkötött kézzel dolgozhatnak, s működésük gyakorlati tekintetben inkább muló hatású, ezért a nemzetgazdaságunkra annyira fontos gyümölcstermelésnek realisabb alapon való emelkedését inkább egyes maganvállalkozók buzgóságától és életrelvőségétől vártam és várom is. Ha egy-egy vidéken a kertészetnek igaz apostola támad, ki nemcsak elméletileg és szóval de tettel is, a gyakorlatokban utat tud mutatni, a példának követője akad s az ügy fellendül.

Ma már legtöbb helyen az országnak ugy közepe, mint kisbirtokosaink is tisztában vannak a gyümölcstermelés jövedelmezőségével és állítják, hogy a mez gazdasági termények árának folytonos stagnálásnyers a gazdálkodás mellékágait s így a gyümölcstermelést is kell használniok. Nem is nagyon szükséges ma már különösen érvelni e dolog mellett, nem vagyunk már ott, a hol évtizedekkel ezelőtt, mikor nem csak a gentry, de a kisbirtokos is bizonyos kicsinykedésnek tartta a kertészettel való foglalkozást. Most szükségünk volna több, jólkezel faiskolára, honnan a közönség biztos fajú és minőségű csemeté-

ket kapjon. Sok mizéria van e tekintetben. Egész névsorát tudnám felsorolni azoknak, kik pusztuló felben levő szőlőterületeiknek gyümölcsfával való beültetését csak azért hagyták el az idén is, mert nem kaptak megfelelő ültetni való fat. Magam is, midőn ez idén egy kissé megkésve ugyan, de még egészen a fa ültetési időben, mintegy 3 holdnyi területű régi szőlőshöz jutva, ültetni akartam, alig tudtam csak felig meddig megfelelő fahoz is jutni, pedig személyesen mondhatni faiskolából faiskolába utaztam, nem akarva bizonyítatlan fajtaikat használni. Nagyrészen le kellett mondanom ültetési szándékomról. Az ily hiányokat fedezni volna nagyrészen hivatása a közönségi faiskolának, csak hogy sok helyütt nincs faiskola s a hol van is, vagy éppen nem szolgál rendeltetésének, vagy ha ritkaság gyanánt neveine is benne fat, nem értenek a csemeték értékesítéséhez. Azert is varok mindég többet magántermészetű faiskolától, mint köz intézetitől, legyen az közönségi, vagy éppen országos faiskola, a minő többek között földmívelés iskoláink és gazdasági tanintézeteink faiskolái.

Magánfaiskolák dolgában az ország szegénynek mondható, a mennyiben tulajdonképpen csak két olyan nagyobb szabású faiskolánk van, mely nem csak fajaink hitelessége a fak megfelelő jó nevelése tekintetében megállja a helyét, de a mely egyúttal nagyműőségű csemetét produkál és bocsát evenként a nagyközönség rendelkezésére. Így például Czegleden az Ungváry László-féle faiskola újabb időben szinte óriási mennyiségű csemetét produkál.

Midőn azelőtt 7—8 évvel első árjegyzékét láttam ez iskolának, örömmel fogadtam, mert reméltem, hogy ambiciózus és tetterős vezetője alatt gyümölcstermelésünk szepen fog fejlődni. Reményem nem esalt, 3—4 év múlva csakugyan meglepett nem csak árjegyzékében kimutatott készlete, de az is, hogy a mint az ország igen különböző vidéken megfordultam, az ő faival s faiskolájának emlegetésével itt is, ott is gyakran találkoztam. De faiskoláját meg is látogattam s ez varakozásomnak nem csak megfelelt, de több tekintetben fel is multa a benne található pedans renddel és a fak megépő sokaságával. Akkor már 9 holdnyi területen produkálta a gyümölcsfákat a nélkül, hogy minden talpajaiányi földnek legszigorubb kihasználásával legkevesebb is hatraltatta volna a fak egészséges fejlődését. Mar ekkor feltűnt, hogy a talajnak különösen gondos megmunkálásával fősínyt vetett a gyökérzet fejlődésére, arra törekedvén, hogy ha esetleg a nagyobb mértékű kereset folytán nem adhatna erős vastag fat, adhasson mindenkor olyat melynek fogamzása es jó növeve biztosítva van.

Faiskoláját Ungváry László, mondhatni semmiből, pénz nélkül kezdte és mert a befektetett törke téren csak évek múlva hoz jövedelmet, anyagi zavaraiában nem egyszer a legnagyobb zaklatásoknak volt kitéve, de famulatos leleményességével s erős akarat erejével a legnehezebb bajból is kitudott gázolni, sőt vállalatát rohamosan kiterjeszteni it tudta, újabbán pláne olyan mértékben, mint tán sehos a kontinensen.

Faiskolája ma már a kilencz holdas régi teleppel együtt 121 holdnyi bekerített területen van melyet óriási költséggel planiroztatott, lehordva a, magasabban fekvő homokot, a kötött természetű lapályosabb helyre, mi által olyan természetű talajhoz jutott, melyet minden fa szeret. Fai olyan dus gyökérezettel fejlődnek, hogy ha kikerülésük után beültetésük nem a legjobb is, ha az időjárás egy darabig nem kedvez is, megfogamzanak s legtöbb esetben vigan tenyésznek.

A mult 1894-ik évi készletből 86 078 készfa 337 064 drb vadoncz, összesen tehát 423 142 darab fa került ki a faiskolából. A mostani készlet, ojtványokban körülbelül 750—800 ezer, vadonczokian mintegy 15 millió. Hogy mily nagy mennyiség ez, tulajdonképpen csak az gondolhatja el, a ki a telepet látta.

Hogy a roppant költséggel vezetett vállalatnál megtakarítások legyenek, csupán az irodai költsélg több, mint tízezer forintra rug, a tulajdonos a munkálatok lényegesebb részét, így a vetést, csemeték áplántalását, nemesítését, a nemesített csemeték gondozását, nevelését, metszését és idomítását, mondhatni kivétel nélkül, betanított női napszamosokkal végezteti, egyéb kevesebb fontos könnyű munkálatokat pedig kisebb gyermekekkel. Férfi napszamosokkal inkább csak a nehezebb talajmunkálatokat, fak kiszedését csomagolását stb. eszközölteti. Ez mindenesetre nagy-

ban csökkenti a kiadást s hozzájárul ahhoz, hogy a fak ocsobban kerüljenek áruba. Tényleg fázok olcsóbbak is jóval, mint bárhol más faiskolánál. Lényeges tényezője ennek az is, hogy a tulajdonos újabb leleményes ültetőgépet szerkesztett s faiskoláját saját rendszerű keskeny vágányú vasúttal szandekozik behalozni s ezzel is csökkenti igyekezvén kiadásait.

Milyen sürgős-forgás van a szállítási idő alatt a telepen, arról némi fogalmat nyujt, ha tudjuk, hogy csupán a fak kiszedésénél és csomagolásánál az elmúlt tavasszon naponként 200—250 munkás foglal kozott, 18—20 szeker szállította a fat a vasúthoz hol külön e czélból 2—3 tisztviselőnek állandó munkát adott a csomagoknak expedálásá, hogy minden pontosan és rendben történjen.

A famennyiség, mely tíz év alatt az iskolából kikerült, több millióra rug, melynek, ha csak fele fejlődött is gyümölcsöző fáva, akkor virulásában egyhamar el nem muló emlék hirdeti az ország különböző vidékén Ungváry László ügybuzgóságát.

Általános tény, hogy a kertészettel való foglalkozás a munkás-elemet erkölcsiében nemesíti. A hol a fatenyésztés ki van fejlődve, ott holmi szociális mozgamaktól nincs mit tartani. Ha tekintetbe vesszük, hogy Ungváry László nagy termelése utján közrebozsított gyümölcsfának annyi sok ezrevel hany embert nyert meg a kertészkedésnek és hogy már csak saját telepen is évenként hany olyan munkásnak ad hasznos foglalkozást, kiknek munkaereje különben tetlenül vesztegelne, hogy továbbá élénk üzleti szelleménél fogva mily mértékben szorította ki a külföldi vers enyt, méltán ellehet mondani, hogy ő nemcsak a saját érdekét, de közvetve a közügyet is szolgálta s méltán megerdemli elismerésünket.

Ki hazai fatenyésztésünk iránt érdeklődik, ha csak teheti, ne sajnálja a faradtságot megtekinteni ez óriás kiterjedésű faiskolát. Ha meglátja, bizonyosan nagyobb-szerűnek fogja találni barki is, mint ekkent rövid ismertetéssel bemutatni lehet. A tulajdonos szivesen fogadja látogatóit, bármikor is szives készséggel kalauzoltatja, vagy ha éppen ideje engedi maga kalauzolja telepen. Nagy öröme szolgál, ha látogatójában ügybuzgó ezakemberre talál, a kinek már csak azért is érdemes volna fölkeresni e telepet mert benne a leleményes tulajdonos több olyan dolgot hozott igen szép eredménnyel gyakorlati alkalmazásba, miről a fatenyésztés tetén eddig még szó sem volt s a minek általános gyakorlatba vétele lényegesen megkönnyitené a gyümölcsfak szaporítását és nevelését. Szinte csodálatos, hogy szakemberek gyakrabban testületileg fel nem keresik a telepet.

Én mindenesetre, mint ki a kertészeti dolgok iránt különös bensőséggel érdeklődtem és érdeklődöm, Ungváry László törekvésének nagy elismerője vagyok s a közügy érdekeben szívenből ohajtom, hogy azután is még sokáig fokozódó ambícióval, lankadatlan törekvéssel és hálás jó eredménnyel szolgálhassa hazai gyümölcstenyésztesünket.

Felelős szerkesztő és lapkiadó-tulajdonos:

F e h é r G á b o r.

Szerkesztői üzenetek.

Sz... A... N.-Kalló. Köszönettel megkaptuk. A. kérdézet ügyben bővebb felvilágosítást, mint maga az illető, mi nem adhatunk.

V... J... urnak Békés. Lapunk szüktere miatt csak most közölhetjük. Üdvözöl a helyettes szerkesztő.

Gyümölcsfajtványok.

Körte 150 fajban, — Alma 93 fajban.
Szilva 80 fajban — Cseresznye 34 fajban.
Medgy 18 fajban — Őszi barack 70 fajban.
Kajszin 45 fajban. Ezenkívül Eperfak, Birsalma, Nyoszpolya, Dió, Gesztenye és Ribizlifák, Málna és Földi eper bokrok több kitűnő fajban kaphatók

Petrovay György faiskolájában Nagy-Kürüben

(Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye.)

Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

LEUCHTMANN ÁRON

H.-Szoboszlón

a „H-Szoboszlói Takarékpénztár“ épületében.

Az őszi idény beálltával ajánlom dúsan berendezett raktáramat, u. m. Kazánokat, flaneleket, mosásban szintartó velezeket, barchetteket a híres kozmanosi gyárból. A t. hölgyek figyelmét fölhívom nagy szövet raktáramra, mely a vidéki városok üzletei között páratlanul áll. Férfi, női és gyermek Jäger tanár-féle alsó ruhák, trikók. Schroll-féle gyárból férfi, női és gyermek fehéreneműek, gallérok, kézelők és legutóbbi divatu nyakkendők. Mindennemű vászon-árak, u. m. schiffonok, kanavászok, ágyterítők paplanok. Igen nagy választék férfi, női és gyermek cipőkből, esizmákból és siphkákból, Férfi, fiu és leány ruhák és felöltők. Legnagyobb választék rövidárakban, pipere, szappan, illatszerek, játék és gummi különlegességekben stb.

Könyvkötő! Melich András özv. Kremánné házában a könyvnyomda mellett, elvállal s teljesít minden könyvkötészeti munkát.

Nyomatott Plón Gyula könyvnyomdájában H.-Szoboszlón.

5032.
895. sz.

Hirdetmény.

özv. Bakó Istvánné szül: Szoboszlói Sára tulajdonát képezett s a szoboszlói 1504. sz. tjkvben felvett puszta telek, a mely most a Kir. kincstár tulajdona, szabadkézből eladó, a venni szándékozók felhivatnak, hogy vételi ajánlataikkal alólirotnál jelentkezzenek.

H.-Szoboszló, 1895. október 5.

láttam:

Kovács Gyula

Hetey Ignác

982.
4170. —1895. tgy.

Hirdetmény.

H.-Szoboszló város tulajdonát képező cserép és téglá égető telep 1896. jan. 1-től 10 évre Szoboszlón a városháza nagytermében 1895. okt. 27-én d. e. 10 óra-
kor tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet igényelőnek haszonbérbe kiadatik.

Kikiáltási árul szolgál az eddig egy évi haszonbérbe fizetett 445 frt, melynek 10%-a az árverelő által alól irott kiküldött kezéhez leteendő.

Az árverés többi feltételei alant irotnál megtekinthetők.

H.-Szoboszló, 1895. október 5.

láttam:

Kovács Gyula

Hetey Ignác

polgármester.

tiszti ügyész.